

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól.

6. szám.

XV. évfolyam.

1944. március 15.

Március 15-ére.

1848 március 15-e fordulópont a magyarság életében, de egyúttal követendő példakép a jövő összes mozgalmi számára. Két értéke van, amit itt ki szeretnék emelni. 1. Keresztülvitte, hogy a koronás király aláírja az újító törvényeknek egy egész sorát, mint pl a jobbágság megszüntetése, a törvény előtti egyenlőség stb. Második hallatlan és halhatatlan érdeme, hogy bár „forradalom” volt, de ebben a „forradalomban” nem voltak ádáz utcai harcok, nem folyt vér, hanem a szabadságnak a kivívását öldöklés nélkül hajtották végre. Nem borították fel a rendet, hanem az alkotmányosan megkoronázott királyon keresztül akarták jobbrafordítani a magyar nép helyzetét. És ezzel a lépésükkel örökké irányt szabtak mindenmű újításnak és javításnak. Megmutatták, hogy fegyverek nélkül, erőszak nélkül is lehet diadalra vinni egy eszmét. És ezt az eszmét terjesztette a legnagyobb magyar, Széchenyi István is, aki vér nélkül akarta felemelni nemzetét.

Ami maradandóan nem sikerült a Rákóczi, Thököly és Bocskai szabadságharcának, az sikerült ennek az önzetlen mozgalomnak és a koronás király is szentesítette az új törvényeiket. Az 1848-as március 15-i forradalom elősegítette a nemzet ügyét.

Március 15-e egy nagy szabadság-műnek a befejezője, amely minden embernek emberi jogokat biztosít Magyarországon. Maga a nemesség volt az, aki szorgalmazta a jobbágyfelszabadítást. Nem önző érdekekért, hisz nekik ez veszteség volt, hanem a szabadság jogának elterjesztése végett. A szabadság eszméje lelkesítette a költőket, ihlette az írókat, buzdította a zenészeket. Egész

Magyarország harsogott a szabadság eszméjéről. Az emberiség gondolata hatotta át a magyar nemességet, amikor a jobbágyoknak biztosította a polgárjogokat. Felemelés volt a cél.

És ez a cél sikerült.

Huszonnégy év!

Írta: Nagy Miklós Kristóf.

Huszonnégy éve, 1920. március elsején a magyar nemzetgyűlés az ország kormányzójának nyilvánította nagybányai Horthly Miklóst. A magyar nemzet azóta nagy utat futott. A nyomorúságból felemelkedett, és el van tökéelve, hogy ezt az országot felemeli.

Hálával tekintünk a Kormányzó Úr felé, aki olyan kitartással akarja a nemzetet felemelni.

Neki szomorú sors jutott osztályrészül, két felnőtt gyermekét temette el két éven belül.

Isten éltesse a Kormányzó Urat, hogy felemelő munkáját siker koronázza.

XVII. század Középeurópában.*

Írta: Nagy Miklós Kristóf.

A XVII. század két nagy eseménye a török veszedelem és a 30 éves háború. Még a XVI. században betörték a törökök Európába, felperzselték a Balkánt, majd hazánkba törtek be, sőt Bécsset, a császárvárost is megostromolták. De ez nem sikerült. Bécs ellenállt és Szobieszky János lengyel

* A Bizalom múlt évi dec. 1-i számában a XVIII. század néhány jellemvonásáról írtam, most a XVII. századról akarok egy-két dolgot felemlíteni.

király szétverte a török hadat. A XVII. század elején egy rövid békés időszakot élvezhetett a magyarság. De ez sajnos csak roppant rövid volt. A végeken újra megindult a küzdelem. A magyar terület fogyott és 1670 körül a magyar királyság területe már csak Dunántúl és a Felvidék legnyugatibb részeit foglalta magában. Erdély úgy ahogy független volt, a Felvidék Thököly kezében volt. És mégis a XVII. század volt az, amikor a keresztény népek felismerték annak szükségességét, hogy véget vessenek a török uralomnak Magyarországon és Európában. Itt halhatatlan érdemei vannak XI. Ince pápának, aki nemcsak pénzt és hadsereget küldött, hanem, ami ennél sokkal több, diplomáciája által fegyverszünetre kényszerítette a francia királyt, aki az osztrák császárral hadakozott és így az osztrák császár egész haderejével a török ellen fordulhatott.

A török elleni haderőben voltak osztrákok, németek, franciák, csehek, svédok, spanyolok, de voltak szép számmal magyarok is. Először Érsekújvár, Komárom, Győr városokat vették be, majd pedig Buda ellen vonultak. 1686-ban kezdődött Buda ostroma. A várat védő Ahmed pasa megesküdt, hogy a várat nem adja fel. Több mint egy hónapig ropogtak az ágyúk, míg végre szeptemberben szétverték a felmentő sereget és a keresztény világ ujjongása mellett visszavették a töröktől Buda várát.

Evvel azonban a hadjárat korántsem fejeződött be. A törökök még roppant erősek voltak és közelgett is a szultán 150.000 emberével, rettentő sok ágyújával. Az első nagy csatát Mohácsnál vívták. Annál a Mohácsnál, ahol 1526-ban a magyar sereget olyan gyászosan megverték. Most a szövetséges nemzetek győztek a törökök felett, 20.000 török veszett oda a csatában.

De a török még nem nyugodott, a szultán felnyomult a Tiszáig és Erdélybe akart vonulni, de ekkor a hős Szavoai Jenő herceg végzetes csapást mért rá. Amikor a török át akar kelni a Tiszán, megtámadja és döntő győzelmet arat. A török ereje meg volt törve és kénytelen volt békét kötni. A karlócai béke 1699-ben a keresztény világ diadala volt. A töröknek a Temesköz kivételével minden magyarországi hódításáról le kellett mondani. Ezután a törökök már nem is kezdtek új hódításokat. Erdélyben Apafi Mihály fejedelem a császár pártjára állt. Fia II. Apafi Mihály már nem gyakorolhatta a fejedelemséget, Bécsben nevelkedett. Az erdélyi várak megteltek német őrséggel, és Erdély fejedelme a császár lett. Tehát a XVII. századnak sikerült a törököt kiűzni Magyarországból, és elkezdődhetett a békés fejlődés, mely a XVIII. századot jellemzi, mint ahogy a multkor megírtam.

Látogatás a Szentföldi Múzeumban.

Írta: Nagy Miklós Kristóf.

A Hűvösvölgyben, benn a hegyek között, érdekes felhívással találkozunk az arra menő: „Szentföldi Múzeum.” A ferencrendiek, akik a Szentföldön

a missziót intézik, nyitották pár év előtt ezt a múzeumot. E 8 szobából álló múzeum csak kis része annak a szentföldi kolóniának, amelyik itt a a Hűvösvölgyben meghúzódik. Bekopogtatunk az irodába. Ferences atyák önkéntes fiatalemberekkel intézik a szervezés és rendbentartás munkáját. A múzeum mellett épül egy hatalmas bazilika, mely a szentföldi keresztény templomok mintájára, az Üdvözítő életének egy-egy állomására hívja fel a figyelmet; több kápolna már készen áll külön bejárattal, a kupolás épület maga még épülőfélben van. A kápolnák sora, amelyik a templomba van bevájva, a betlehemi barlangot, a Szűz Mária sírját stb. ábrázolja. A betlehemi barlangot egészen az eredetihez hűen vájták ki. Kis jászol áll a születés helyén, a fal mellett oltár.

A kápolnák megtekintése után, eredeti célunkhoz, a múzeumhoz megyünk. Az első szobában a bazilika tervrajzát gipszből, általános tájékoztatásokat stb. találunk. Minden teremben falragaszok vannak, hitbéli eligazítások. A második teremben palesztinai (szentföldi) ürmértékek, edények.

A harmadik terem Betlehemről beszél. Bemutatja a betlehemi templomokat, a város felépítését, a falakon pedig a Szentföldet lakó népek felsorolása látható.

A Szentföld néprajzi elosztása a következő: 950.000 arab, 400.000 zsidó, 90.000 keresztény. A múzeum szobáiban nincs sok anyag felhalmozva, de ezért a kevés anyagért is hálásnak kell lennünk a buzgó ferencrendieknek, hogy ennyi szorgalommal és kitartással összegyűjtötték.

A negyedik terem szentföldi állatokkal van tele. Spirituszban állnak a polcon békák, kígyók és egyéb állatok. Ez a terem a legkisebb, az állatokon kívül még palesztinai kenyeret és gabonát mutat be.

Az ötödik terem a legimpozánsabb. Jeruzsálemnek, a Szentföld fővárosának, Jézus keresztrefeszítésének színhelyét mutatja be. A terem közepén gipszből megmintázva áll az egykori jeruzsálemi gyönyörű templom, a zsidó nemzet legfőbb szentélye. (Ezt a templomot, amikor a zsidók lázadását leverték, a rómaiak lerombolták.) Most pár szóval leírjuk a templomot. Oszlopos folyosón át lehet jutni a pogányok udvarába, ebből lehetett az asszonyok udvarába és a férfiak udvarába jutni. Az asszonyok és a férfiak udvara felett dombon állt maga a szentély, ahol a frigládát őrizték, benne Mózes két kőtáblájával, melyre a Tízparancsolat volt írva. Ebbe a szentélybe csak a papok juthattak be, ehhez a szentélyhez volt ragasztva a levítők háza. Ezt vette körül a papok udvara.

A templom mellett volt a templomvár, négy toronnyal. Az egész templom gyönyörűen volt aranyozva és a templomhoz tartozott a templom mérhetetlen kincse, aranyban és ezüstben. A múzeumnak ebben az ötödik termében szinte nem fér el más.

A hatodik, hetedik és nyolcadik teremben szentföldi keresztény templomok ábrázolása látható; a Szent Sír temploma is. (Éppen a napokban jött

a hír, hogy a palesztinai angol főbiztos megtiltotta, hogy nem keresztények belépjenek a Szent Sír templomába.)

Külön képek ábrázolják Jézus keresztútját, valamint ki van téve egy tövisszorosú, olyan, amilyen Jézus tövisszorosúja lehetett. Nagyon tanulságos és nagyon szép élmény volt és hálás vagyok a ferences atyáknak, hogy megszervezték és fenn tartják a „Szentföldi Múzeumot“, egy darab Szentföldet Magyarországon.

Gyümölcsoltó Boldogasszonyra.

(Március 25.)

Ezen a napon azt ünnepeljük, hogy Gábor arkangyal köszöntötte Szűz Máriát ezekkel a szavakkal: „Üdvözlégy Mária.“ És megjövendölte neki, hogy fia fog születni, akit Jézusnak fog hívni és az Ő országának sohase lesz vége. A Biblia szerint Szűz Mária imába merült, amikor az angyal szólította. Mária megijedt a nagy fényességtől és nem tudta azt mire vélni. Ekkor mondta el jövendölését az angyal. Ennek az ünnepnek a magyar elnevezése onnan származik, hogy ezekben az időkben szokták beoltani a gyümölcsfákat. Gyümölcsoltó Boldogasszony az első ünnep tavasszal és ezzel az ünneppel jön el a tavasz. Különösen az elmélyülésre és imádságra int ez az ünnep. Szűz Mária is imádkozott, amikor az angyal köszöntötte. Azonkívül ez az ünnep mindig a nagybőjtire esik, tehát nagybőjti ünnep, sőt az egyedüli nagybőjti ünnep. Nagybőjt van, ezt ne feledjük!!

A rabságban töltött időnk, akkor használjuk fel helyesen...

... ha nemcsak büntetést látunk benne. Ha megértjük, hogy ezt az időt felettes hatóságaink nemcsak megbüntetésünkre, hanem nevelésünkre és okulásunkra is szánták. Ezért úgy osztják be, hogy sok mindent megtanulhatunk és megszokhatunk, amit eddig nem tudtunk s aminek hiánya igen sok, nagy bajt okozott nekünk az életben.

Vegyük csak sorra, mi mindenre akarnak bennünket a rabság alatt rászoktatni:

1. Munkára.	4. Rendszeres életmódra.
2. Rendre.	5. Vallásosságra.
3. Tisztaságra.	6. Tanulásra.

Valjuk be, ha ezeket a tulajdonságokat már régen megszereztük volna, akkor másképpen, szerencsésebben tudtunk volna megküzdeni az élet kísértéseivel.

A rabság ideje alatt sokat panaszkodunk s szidjuk azokat az intézkedéseket, melyek a fenti hat célt szolgálják. Pedig ez mind a hat cél olyasmi, amit a nem-rabok, a boldog szabadok is mindig maguk elé tűznek. Olvassuk el például a magyar római katolikus egyház egyik vezető lapjában a a családi élet számára szóló intelmeket és ugyanazokat a törevéseket fogjuk ott találni, mint börtön-életünk irányításában. Ott senki sem fog rossz-

akaratot feltételezni a cikkiróban, amikor a fenti hat célt szorgalmazza, — mi azonban gyakran átkozódunk, amikor ugyanezeket kívánják tőlünk. Gondoljuk ezt jól meg!

Napirend a családban.

A rendezett élethez hozzátartozik az, hogy legyen kis „napirendünk“ és a családtagok ne össze-vissza, ötletszerűen éljék le napjaikat. Ebben a házi napirendben legyen meg az idejük a lelki dolgoknak, a szellemieknek (művelődés) és legyen ez a napirend tekintettel a testi egészségre is: korai lefekvés, rendszeres étkezés és kellő idő a sétára, pihenésre is, mindenkinek egyaránt, aki a családban él.

A napirend előnye. Először is időt ad. Mert ha össze-vissza megy minden, akkor többnyire nem jut idő semmire és főképpen nem a lelkiekre! — Másodsor alkalmat ad a családi együttlétre. Csak bizonyos betartott időrend mellett lehet együtt a család imánál, asztalnál és máskor is. Mert ha mindenki akkor jön-megy, amikor neki tetszik, akkor bizony alig van együtt egyszerre az egész család. — Harmadsor a napirend önfegyelmre is tanít. Megszokják a gyermekek, hogy nem lehet mindig mindent akkor tenni, amikor kedvük van rá, hanem akkor kell, amikor itt van az ideje. Ennek később az életben, a köteleességek teljesítésénél nagy hasznát veszik! — Negyedsor: egészséges napirend egészséges testet nevel; márpedig az egészséges test alkalmas arra is, hogy egészséges lelket hordozzon és megelégedést teremtsen.

Ne túlozzunk. Nem szabad azonban a napirendet túlszigorúan venni! Legyen megértés a szülőkben és házastársakban a napirendet illetőleg. A férfiek szoktak hibázni abban, hogy nincsenek tekintettel az asszonyra. Lehet nagymosás, nagytakarítás — lehet beteg a házban, vagy talán gyengélkedő maga a feleség, — mégis patáliát csap a férfi, ha pontos időre nincs az asztalon az étel. Ez már helytelen és szeretetlenség! Legyünk belátással! Épigy a szülők se tiltsák el gyermekeiket egy-egy kirándulástól, egyesületi összejöveteltől vagy más tisztességes és hasznos időtöltéstől csak azért, mert akkor nem lehetnek pontosan otthon a „napirend“ idejére. Ilyenkor a gyermeknek nyűg lesz a napirend; márpedig a szülő érdeke az, hogy gyermeke ne nyűgösnek, hanem boldogitonak tekintse és érezze a családi otthont.

Életrend. A napirendből fejlődik ki a helyes életrend. Megszokják a családtagok, hogy időtöltésükben megtartsák a helyes sorrendet. Ez a sorrend: Első helyen kell idő a legfontosabb köteleességek teljesítésére. Másodsorban legyen idő, hogy a családtagok együtt lehessenek és az egymás iránt való szeretetnek éljenek. Harmadsor kellő időt kell adni az egészség ápolására (séta, alvás, nyugodt és rendszeres étkezés). Negyedsor legyen idő a lélek és a szellem művelésére (olvasás, tanulás stb.). Ötödször, utolsó helyen van a szórakozás. Erre is legyen idő, ez az üdülés is kell (főleg gyermekeknek a jáék!), de csak akkor, ha az előzőek után marad rá idő.

„Az új, osztály nélküli társadalomról“

tartott előadást dr. Ravasz László püspök egy munkásgyűlésen.

Ravasz László dr. református püspök előadást tartott a kelenföldi Csonka-gépgyárban mintegy ezer munkás előtt. A gyári tanonciskola igazgatója üdvözölte a püspököt, aki azután a közönség alapvető formáiról beszélt. Látjuk kisméretű sorsában, — úgy mond — most a finnek sorsában, majd a magunkéban is: amikor létünkben vagyunk fenyegetve, akkor egyszerre megszűnik minden ellentét és felfedezzük, hogy egy nemzet-testhez, közösséghez tartozunk, amelynek előmenetele a javunk, pusztulása a kárunk, együtt élünk vagy esünk, tehát, amellyel sorsközösségben vagyunk. Az emberi személyiség, a kifejtett és átnevesített egyéniség — szólit ezután — nem egyéb, mint kiváltságosan sikerült példánya a közösség által hordozott igazságoknak. Az a nagy költő, zene-művész, aki népének nyelvét, muzsikáját, lelkét szólaltatja meg; az az igazi asszony, akiben a család tisztasága, termékenysége, szorgalma, önfeláldozása, egyszóval lelki egysége megtestesül; az a nagy államférfi, akiben nemzetének történelmi hivatása szólal meg, életösztöne talál új utakra s az a legkülönb egyén, akiben az egyetemes emberi s ugyanakkor a leghatározottabb nemzeti vonás a legtisztábban válik valósággá... Ebből következik a közösség fontossága.

Kifejtette Ravasz püspök a továbbiakban: az élet annak a pártjára áll, aki termel, mert aki csak fogyaszt, minden hatalom és minden kincs birtokában is lassankint felőrökdik és elpusztul. Annak az országnak van jövődöje, amelyik a legkeményebben, legöntudatosabban dolgozik; nincs más igazi hatalom, mint a munka. Hangoztatta a püspök: osztály nélküli társadalmat kell megkeresni, mint a közösség új alapformáit, amely az eddigiék előnyeit egyesíti — hátrányai nélkül. Legyen ez az új közösségi élet családias: de a nemzedékváltás feszültsége és kezdetleges, fejlődéstgátló hatása nélkül. Ingyenélő, dologtalan élvezők nélkül: legyen a munka és a szolgálat társadalma!

Legyen „egyesztályú“ a társadalom, ahol nem áll szemben a munka a tőkével, ahol megszűnt ez a különböztetés: „polgár“ és „proletár.“ Ilyen társadalmi-közösségi alapforma csak egy van: az élő test, a szociális test, amelyben a tagok törvénye uralkodik. A magyarság is, mint élő test, egy lélektől, egy öntudattól függ. Aki magyar, sorsot vállalt, életet és halált s addig magyar, amíg vállalja ezt a sorsot. Akár az élettől, akár a haláltól akar menekülni: szökevény... Közügy az életed és halálad — közügy vagy magad!... Minél bonyolultabb a közösség, — emelte ki még Ravasz püspök — annál egészségesebb: minél többféle ágazata van, annál ékeesebb. Nincs veszedelmesebb és társadalomgyöngítöbb kísérlet, mintha falansztert akarunk építeni és típusokká akarjuk tenni az egyéneket.

De ugyanekkor alaptörvény: mindenki mindenkivel összefügg és egymáshoz tartozik. Valódi közösségi élet csak szolgálat lehet. Csak az él, aki szolgál: csak az vásárolta meg a jogot az élethez, aki elég bátor feláldozni ezt az életet. Az ilyen szociális test képére átalakíthatjuk a társadalom bármely összefoglaló egységét: a családot, a falut, egy gyárat, egy hadsereget, az államot, a nemzetet, az egyházat. Ez a fel fogás azonban föltételezi a Főt is. A keresztyén tanítás Krisztust tartja ilyennek. Aki mindenkire egyforma közel van. Ami pedig a tagokat egymással összefüzi: a szeretet, az igazi humánus örök előfeltétele. Ha szétnézünk a világban, azt kell mondanunk, hogy rettenetes távolságban van tőlünk mindez: igazságán azonban nem változtat. Míg megvalósulhat, addig is biztatni és vigasztalni kell vele magunkat s arra törekednünk, hogy egyszer ez a világ, ez az ország eljőjön közibénk.

Erdély felé...

Ma új útra lépek, mi elvezet tova,
Nekem már elég volt itten köztetek,
Nem tudom még merre, azt sem, hogy hova,
Új életet kezdek távol tőletek.

Búcsúzom a multtól, megyek más világba,
Miként késő ősszel költözö madár,
Búcsúmat elzengem szíve nek dalába,
Amint messze marad a régi határ.

Itt hagyom a város sok megszokott népét,
Akik csak azt várták, nekik mit adok,
Nem viszem magammal, csak anyámnak képét,
Amit búcsuzásnál emlékül kapok.

Itt marad a „fötér“ viharvert színházzal,
Itt a régi mozi a Király-úton,
Madárdalos liget öreg platánfakkal,
Egynek sem hiányzom, biztosan tudom...

Elmultak a régi könnyelmű napok,
Nem leszek ezután fiatalos lázban,
Nem járnak kezemben nyütt kártyalapok,
Vidám, cigányzenés „Kristály“-kávéházban.

Elszállt a sok álom s bohó ifjúság,
Elhalt már ajkamon a sok vidám ének,
Elapadt a mohó életszomjúság,
Most, hogy arculcsapott erősen az élet.

Elmegyek most csendben, messzi új világba,
Ahol még a nap is másképpen ragyog,
Temetem a multam hervadó virágba,
Most, hogy csendben, békén, egyedül vagyok.

Itt, hol nincsen borgöz s ész nélküli mámor,
Hol nem csattog kártya márvány asztalon,
Ahol már nem kerit hatalmába „ámor“
S nem vidul a szív sem vad cigány-dalon.

Innen nézek vissza, egyszer utoljára
És ha fáj is menni, s folyik is a könnyem,
Nem hallgatok többé a szívnek szavára,
Elfelejték mindent, s megyek tovább, könnyen,

Egy csendes vidékre, hol nem ismer senki,
Ahol nem kutatják, mért sodort az ár,
Hol lehet kezdeni s új embernek lenni,
Ahol csak a munka és a béke vár,

Hol a sziklabérccek hóborította ormán,
Zúgó fenyvesek közt, a kereszt ragyog
Havasi kis templom pirostetős tornyán.
Úgy érzem, itt én is rég itthon vagyok.

Ahol színház helyett ezerféle képet
Hegytetőkön játszó napsugár vetít.
Ahol a munkában elfáradott népet
Forrásvíz üdíti, mit önmaga merit.

Ide megyek én most végleg megpihenni
Ahol Istent dicsér ezernyi madár,
Ahol nem kísért majd a multamból semmi,
S megadják nekem is, ami majd kijár.

S itt ez ősi földnek bérckoszorús völgye
Lesz majd a nyughelyem, ha elfáradok,
S rám borul majd csendben az erdőnek tölgye,
Mikor sápadt holdfény a síromon ragyog.

2650.

Huszonöt évvel ezelőtt.

Német-Keletafrika ellen hússzoros angol túlerő sem aratott győzelmet. Tulajdonképpen 1943 november 15-én múlt 25 esztendeje annak, hogy Német-Keletafrika védereje, az ottani fegyverszüneti hírek vétele után, szintén letette a fegyvert. Letette oly ellenség előtt, amely egyetlen győzelmet sem aratott fölötte. A történelmi igazság az, hogy egyes, az őserdőben mindentől elzárt német kötelékek még két hónap múlva is vertek az angol délafrikai csapatokat és a benszülőtteket is megszágyenítő kitartással szenvedtek a vadonban, de meg nem adták magukat. Most január derekán csalt negyed százada, hogy az utolsó ilyen elzárt csapat is értesült a fegyverszünetről és kilöve utolsó töltényeit, összetörve fegyvereit, angol fogságba került.

Afrika legnagyobb tábornoka.

Német-Keletafrika védelme szorosan összefügg minden idők legnagyobb katonájának, Lettow-Vorbeck tábornok nevével. A tábornok, mikor Afrikába került, azonnal megszervezte a gyarmati hadsereget és olyan kitűnően képzett katonaságot alakított németekből és hűséges benszülőttekből, hogy, mint a később bekövetkezett események igazolták, egy kis szerencsével vagy időnyeréssel katasztrófát zúdíthatott volna az angol támadókra.

Négy esztendőn át tartotta ez a kis hadsereg rendíthetetlenül a maga állásait a hússzoros túlerővel jelentkező angolok ellen. 1917-ben elfogyott a németek löszere. Ekkor a tábornok „háziilag” készítettett aknákat és kézigránátokat a legkülönbözőbb tárgyakkól. „Élesreidültt” konyhamozsarak, fazekak, csészék, pipák vagy csizmák repültek a britek közé, hatalmas rendet vágva soraikban.

Ha az angolok el nem pusztítják a hárommillió lövedéket hozó Rubens nevű német hajót, akkor a tábornok két hónap alatt úgy elverte volna a briteket, hogy nyomuk sem maradt volna Keletafrikában. A hajót azonban az angolok szétlőtték, kapitánya ma is érthetetlen bravúrral zátonyra vitte, a hárommillió töltény és más lövedék víz alá került. A tábornok nem pihent addig, míg a löszert ki nem hozták a víz alól, szétszedték, megszáritották, s újból összerakták. Ezalatt azonban az angolok felerősítettek vonalaikat.

A hadjárat kezdetekor 3000 európai és 1163 askari benszülőtt alkotta a tábornok hadseregét. Ellenséges oldalon 30 000 európai és 350.000 benszülőtt állt! 1914 novemberében a német tábornok keményen elveri Tangánál a tizenhatszoros túlerővel támadó briteket, akik kétezer halottat veszítettek. Így kezdődött . . . s egyik vereség a másik után könnyelődött el a britek oldalán. 1917-ben még mindig a németek voltak fölényben, Lindinál tiszta, teljes győzelmet arattak.

1918 november 15-én, mikor az európai fegyverszünet híre megérkezett, Lettow-Vorbecknek már csak 20 tisztje, 125 európai és 1168 askari katonája volt. Ez a kis csapat tette le a fegyvert — negyvenezer angol előtt.

Új élet.

Írta: Gyenes Rózsa.

— Engem kerestek? — szólalt meg az öregasszony a sarokban, amikor meghallotta, hogy cseng a telefon.

A szobalány már nem is felel, csak a fejével int. A többiek összenéznek és mosolyognak. Minden telefoncsengésre megszólal az öreg Kuti néni és sohasem őt keresik.

A rádió harsog a szalonban, a penzió lakói vacsora után szeretnek elbeszélgetni. Idegenek, semmi közük egymáshoz és mégis összehúzódnak így téli estén, mintha családtagok volnának. A beszélgetés vontatott, hisz már mindegyik elmondta mondókáját hosszú hónapok alatt, mióta egy fedél alatt laknak.

— Ütődött emberek — gondolja a fiatal egyetemi hallgató, akinek nem otthona a penzió, csak szállóhely, míg lerakja vizsgáit és megy haza vidékre. — Otthonuk nincs, családjukat vagy elhagyták, vagy az hagyta el őket. Tetszhalottak, várnak a család, otthon hívó szavára, hogy fel-támadjanak.

Öregek, magányosak, özvegyek és elváltak menedéke a penzió, emlékek temetője.

Kuti néni hatvan éves, de öregebb a koránál, mert beteg. Legalább is folyton jajgat, hol a lába, hol a feje, hol a dereka fájdul. Csak akkor nem jajgat, ha meghallgatják. Bizony alig hallgatják meg, mert már únják a sokszor hallott történetet.

— Négy gyereket neveltem fel — csap le Kuti néni, ha új lakó jelenik meg a penzióban — két fiút, két leányt. Szép gyerekek, jó gyerekek, derék emberek.

— Akkor miért él egyedül, betegen, penzióban idegenek között a néni? — kérdezi a gyanútlan „új” lakó.

Csak erre vár Kuti néni. Lesi már a kérdést, szuggerálja a hallgatójában, mert szegényli, hogy négyet nevelt fel, de egyiknél sem akadt hely számára. A lélek fáj, mikor a lába sajog, vagy a dereka nehezedik. De a lélek restell panaszkodni, márpedig a panasz kibuggyan belőle.

— Nem szorulok én egyikre sem! — vágja ki diadallal. — Szép nyugdíjam van, el sem tudom költeni. Hivnak, hívnek, de nem akarom zavarni őket. Folyton telefonálnak, mit csinállok, hogy vagyok?

Szól és fülel a telefon felé.

Hiába, újra csak nem őt keresték. Feljajdul, hogy mostan a karja zsibbadt el és émelyeg a gyomra. Pedig csak két hete, a négy közül egy sem telefonált.

— Jobb nekem így, magányosan, függetlenül — folytatja meséjét. — Nem terhelném egyiket sem. Milyen derék gyerekek. A legidősebb fiam igen okos, nagy karriert csinált, már tanácsos úr. Mehettem volna hozzá, nagy a lakás, gyerekük nincs. De a menyem! Behálózta, szédítette a jó fiamat, ő sütötte ki, hogy nincs hely számomra náluk. Nem a fiam, az csupa szív. A menyem! Hát nem mentem.

— Második gyermekem, lelkem Jucim is hívott. Hogyne hívna az anyját. A vőm derék ember, ő is jó szívvvel fogadott volna. Indultam, pakoltam már. Feladtam a lakásom, jó uram halála után csak ténferegtem nélküle a négy szobában. Még a gyerekek rábeszéltek. Hívtak, jöjjenek! Lelkem Lajos a legidősebb, elvitte a férfiszobát, a szőnyeget, ha úgyis nála lakom, minek nekem. Édes Jucim a függönyöket kérte, érzem a régi lakás hangulatát, ha úgyis nála lakom. Indultam, csomagoltam már, tanácskoztunk hogyan rendezkedem be. Akkor jöttünk rá, hogy kicsi a lakás. három gyereke van Jucimnak. Én jöttem rá, ő csak számíthatott. Nem fogom csak az unokáimat összeszorítani, hogy öreg csontjaim pihenhessenek.

— Gondoltam, elférek a másik fiamnál. Mikor a szalont, ezüstöt vitte, bizonygatta, van nála elég hely. Áldott lélek az én Jenő fiam, finom ember, nagy tudós, híres orvos. Nincs olyan több a világon. A menyem is jó asszony. Anyja voltam anyja helyett. Még a bundámat is neki adtam, mikor megcsodálta. De mennyire hívtak, mikor az ezüstöt, a szalont kérték. Indultam is, ahogy Klárikám elszállította az ebédlőt, a képeket, az edényeket, én már a drága Jenőmnél alszom. Ott vacsoráztam, hogy megbeszéljük a költözésemet.

Sok volt a vendég, nagy a lárma. Bizony nappal sincs másképp, fanyalgott a fiam, a menyem is. Ilyen az orvos háza. Csengetés, telefon, idegenek, még éjjel is felverik. Este meg csak kell pihenni, ezért a sok vendég. A szalonban nyugalمام lesz, csak délután ott várnak a paciensek. Este az ebédlőben ugyan esznek, de délelőtt, míg takarítanak, a rendelőben nyugalمام lesz. A nap minden szakában vándorolhatok végig a szobákon. Így sóhajtott a menyem, a jó lélek és sajnálta, hogy más, jobb megoldás nincs.

— Nem mentem hozzájuk, Dehogy zavarom a betegeket, vagy a fiamat, munkában, mulatságban.

— Álltam régi otthonomban és gondolkodtam. Most már csak a legkisebbhez, Klárikámhoz mehetek. Csupasz a lakás, üres, mint a magányos özvegy élete. Klárikám a legkedvesebb, milyen szép, milyen aranyos. Most adtam férjhez. Fialasszony. Szűköskén van a vőm jövedelme, odaadtam a vagyonomat. Minek pénz öregasszonynak? Legyen a fiatalok öröme. Csókolt a vőm uram. A kezemet is csókolgatta, hogy édesanyja vagyok. Akár jobb is, ha akarod, lágyultam el, ha baba születik, a nyugdíjamból telik új kiadásra.

— Nem sok kedvem volt a fiatal párhoz költözni. De ha már egyik sem tetszett nekem, már nem válogathattam.

— Klárikám győzött meg okosan, hogy jöjjenek penzióba. Nagyon eszes leány, gondoltam, igaza van. Minek is adjam fel a függetlenségemet, kényelmemet. Tényleg várják a babát. Újra nem lenne nyugtom. Hiszen csak két szobájuk van. Így kerültem ide, maradok is. Jó itt, szép, kényelmes, nyugodalmas. Finom a koszt és milyen nagy a tisztaság.

Telefon cseng. Kuti néni figyel. Azért legalább telefonálhatnak. Nagyon öreg. Szinte az élet szall el belőle, hogy újra nem őt hívják. Bevánszorog a szobájába. Jaj a lába, keze, háta, feje, veséje, mája.

— Nagyságos asszony, telefon! — kopog be a szobalány egy óra mulva hozzá,

Repül: semmi sem fáj. Egyenes a dereka, gyors a lába. Biztos a keze. Csillag a szeme, fiatalos. Sudár, mikor visszajön a szalonba.

— A számlámat kérem, megyek! Elég volt! Itt hideg van, rossz a koszt, nagy a lárma, rosszul takarítanak. Itt nincs nyugalمام.

Percek alatt csomagol, siet, dolgozik. Semmije sem fáj. Csupa erő, egészség. Vissza sem néz a szobára, mely majdnem egy évig otthona volt.

— Klárikámnak fia született! Négy kiló a szentem. Most már tényleg rászánom magam, hogy hozzá költözöm. Valaki kell a gyerek mellé, mert Klárikának hivatalba kell járni, a személyzet meg méregdrága. Minek is? Tudok én még dolgozni. Semmi bajom. Még a fejem sem fáj életemben.

Ruganyos és boldog. Mehet. Hívták. Szükség van rá.

Akire szükség van, erős és egészséges.

Kláríka megsimogatja a férje kezét.

— Így valahogy megoldjuk. Mama elfér az ebédlő-diványon.

Kuti néni magához öleli a kis unokát: igaz volt, hogy gondolkozott, válogatott. Lajos, Jenő, Juci kiváló, nagyszerű gyerekek, de mégis legjobb lesz a legkisebb és a kis unoka mellett.

Az ebédlő-divány kényelmetlen, a gyerek sír, napestig sem pihen, de sohasem panaszkodik. Miért is? Semmi baja. Mióta eljött abtől az utálatos penzióból, semmije sem faj.

Hasznos tudnivalók.

Miért nem teremnek a gyümölcsfák minden évben? Igen különböző véleményeket hallunk erről a kérdésről. Legáltalánosabb magyarázat az, hogy a nyári gyümölcsök fái minden évben teremnek, míg az őszi gyümölcsöt termők csak minden második évben. Ez a megállapítás annyiban állja meg a helyét, hogy a gyümölcsfáknak a gyümölcs lekerülte után egy bizonyos hosszabb időre van szükségük termőrügyeik fejlesztésére. A nyári gyümölcs után a fáknak erre van idejük és ezért teremnek is minden évben, míg az őszi gyümölcsök után a termőrügy fejlesztésére már csak a legritkább esetben van idejük. Az bizonyos, ez elég helyes magyarázat. Mégis vannak olyan körülmények, amelyeket figyelembe szükséges venni, ha azt akarjuk, hogy gyümölcsfáink minden évben teremjenek.

Ha a gyümölcsfáknak olyan talaja van, amelyikben elegendő tápanyag van, a gyümölcsfák kellőleg kezeltek és a fák alja rendszeresen megmunkált, akkor még azok a fák is teremnek minden évben, amelyek ősszel érlelik gyümölcsüket. Az olyan gyümölcsfák, amelyek sovány talajon tengetik életüket, még akkor is, ha kellőleg kezeltek, legjobb esetben csak kétévenként teremnek. Az ilyen fák amikor teremnek, rendszerint sok, de apró és értéktelen gyümölcsöt hoznak. A nagymennyiségű termés kifejlesztéséhez a felvehető összes tápanyagokat felveszik és így nem marad elegendő tápanyag a termőrügyek kifejlesztéséhez. Igen sok esetben ez a magyarázata a termő és terméktelen éveknak. Abban az esetben, ha még valami csapás, mint szárazság, kártevők fellépése éri a fákat, akkor bizony elmúlik több év is amíg, ismét termőre válnak.

A termések kihagyásának a legtöbb esetben az az oka, hogy a fák éheznek. Ez az, amire legkevésbé gondolunk. De még az nagyobb baj, hogy a gyümölcsfákat nem gondozzuk jól, nem védjük a kártevők ellen és a fák alját sem gondozzuk eléggé, azaz nem tartjuk lazán és gyommentesen, valamint nem öntözzük akkor, amikor azok a szárazságban szomjaznak.

Ezek után megállapíthatjuk, hogy a fák azért nem teremnek minden évben, mert nem trágyázzuk eléggé, nem gondozzuk jól és nem védjük eléggé

a kártevők ellen. Csak akkor tudunk eredményesebben dolgozni, ha nem ragaszkodunk mereven azokhoz a megállapításokhoz, amelyek nem mindenben állják meg a helyüket és igyekszünk azokat az újabb tapasztalatokat be is vezetni, amelyeknek megállapításai egészen észszerűeknek látszanak és azt eredményezik, hogy a gyümölcsfák minden évben teremhetnek.

Fennáll az ipari növények termesztésének kötelezettsége. Köteles minden gazda, aki 15 holdnál nagyobb területen gazdálkodik, szántóterületének 7%-án ipari növényt termeszteni. Az ipari növényt főterménynek kell termeszteni, így nem elegendő köztesnek termeszteni.

Ipari növények: repce, olajfen, szójabab, napraforgó, rostlen, rostkender és ricinus.

Csere- és pótnövények: mák, őszilén és gomborka. Ezek a növényeken kívül semmi más növényt nem lehet termeszteni és egyéb növények termesztésére semmiféle hatóság nem adhat engedélyt. Meg van határozva, hogy egyes helyeken, vidékeken és járásokban miféle ipari növényt kell termeszteni, ezért ezt mindenki tudja meg a maga vidékén. Egyes járások területén rendszerint többféle ipari növény termesztése van megengedve.

Az ipari növények termesztéséért az a felelős, aki a birtokon gazdálkodik.

1200 □-öl csere- vagy pótnövény csakis 800 □-ölnél számítható be a kötelező termesztésbe. A csere- és pótnövények termesztését december 31-ig kellett megkérdezni az illetékes gazdasági felügyelőségénél.

Termesztés alól felmentésnek helye csak ott van, ahol a talaj olyan, hogy azon az előbb említett növények egyike sem termeszthető.

Elemi csapás ese én a kiszántásra, avagy a felmentésre április 15-ig kell engedélyt kérni a gazdasági felügyelőtől.

Legjobb termesztésre szerződést kötni, mert akkor műtrágyát, kedvezményes vetőmagot, abrak-takarmány stb. kedvezményt kapnak. Ezekről felvilágosítást adnak a Futura-bizományosok.

Mindenesetre ajánlatos az olajos, illetve az ipari növényeket termeszteni, mert ezzel nemcsak a hazának teszünk szolgálatot, hanem a mulasztással járó büntetések és kellemetlenségektől is megszabadulunk.

Nem szabad a megengedett munkabérenél többet fizetni. A 3.630/1943. M. E. számú rendelet, amely a fizetéseket szabályozta, kimondja azt is, hogy a megengedettnél magasabb munkabérek nem szabad fizetni. Egy ácsmestert, aki az egyik középkézelnél a munka sürgőssége miatt az általános 2.40—2.60 pengő helyett 3.20 pengő crabért fizetett, a rendőrbíróság kéthónapi elzárásra ítélte.

Új magyar világcikk: a gyümölcslepulpa. A háborúban rendkívüli módon megnövekedett a konzerviparok szerepe. Alkalmunk volt erről a fejlődésről beszélgetést folytatni egyik nagy szövetkezetünk gyümölcs- és főzelékértékesítő osztályának vezetőjével, aki többek között a következőket mondta:

A gyümölcs- és főzelékfélék értékesítése tekintetében két szempont érvényesül. Az egyik, hogy lehetőleg minél nagyobb mennyiséget lehessen frissen piacra dobni, másrészt, hogy az azonnal el nem helyezhető mennyiségek értékesítéség nélkül konzerválhatók legyenek. A háborús szállítási viszonyok között, de nem különben a készletgazdálkodás érdekében is nagy jelentősége van a gyümölcsök és főzelékfélék konzerválásának, ami természetesen messzemenő és maradandó eredményeket jelent iparfejlődésünk számára is. Meg lehetünk győződve arról, hogy a fogyasztókönység a háború után sem fordul el azoktól a konzervféléktől, amelyek kifogástalannak, teljes értékűnek bizonyultak a nehéz időkben is.

Különösen nagy fontosságot tulajdoníthatunk az úgynevezett gyümölcspulpgyártásnak. Ezek a különböző gyümölcspépek teljesen új eljárással készülnek, tartósításuk ártalmatlan vegyi úton történik és ízesítésükre, édesítésükre a fogyasztás alkalmával kerül csak sor. Ma ez cukortakarékosságot jelent, de távolabbi időpontban is lehetőséget ad arra, hogy gyümölcsfeleslegeinket az eddiginél lényegesen jobban értékesíthessük. A pépgyártással viszont, amely aránylag egyszerű üzemi berendezéssel is megoldható, jóformán az egész termést meg lehet majd menteni. Forgalmi szempontból pedig ez azt jelenti, hogy a kész gyümölcspépet egyenletesen lehet piacra dobni akár a belföldön, akár pedig a külföldön.

Ma már öt nagyobb gyárunk foglalkozik rendszeres pulpgyártással, de egyre-másra kérnek iparengedélyt kisebb vállalkozások is a gyümölcspépgyártásra. Nemzetgazdasági szempontból rendkívüli fontossága van ennek a fejlődésnek, mert a kiváló magyar gyümölcsök értékes anyagának megmentését jelenti, ami különösen az almánál terem kedvező helyzetet. Belföldi és exportviszonylatban ugyanis még mindig nem értük el az egyenletes minőségek kellő mennyiségű termelésének azt a fokát, hogy a magyar alma gyümölcsgazdálkodásunkban véglegesen elfoglalhassa az öt megillető helyet. Ugyancsak sok még a másodrendű és harmadrendű alfajta, amelyeket eddig csak rinta-tételekben lehetett értékesíteni. Az almapépek gyártásával most egy csapásra ezeknek az almáknak a problémája is megoldást nyer.

Míg régebben a szárított főzelékfélék a közfogyasztásban alig szerepeltek, népszerűségük most egyre növekszik és egész bizonyosan a háború után is meg lesz a lehetőség arra, hogy ezek a fontos konzervipari gyártmányok elhelyezést találjanak. A magas színvonalra emelkedett főzelékszárító ipar svájci és svéd viszonylatban is jelentékeny mennyiségeket tudott elhelyezni, de legfontosabb piacunk külföldön mégis Németország volt.

A szárazfőzelékgyártó ipar egyébként kapacitását még az utolsó időszakban is növelte és most illetékes helyen főleg arra törekednek, hogy a készáru minőségének feljavítását sürgessék azoknál az üzemeknél is, amelyek nem a legmodernebb eszközökkel dolgoznak.

Szól az esti harang.

Szól az esti harang, csengő szava hangzik.
Magányos cellába egy rab könnye hullik,
Kezébe veszi a kopott bibliáját.
Térdre roskad s csendben mondja az imáját.

Nem hull már a könnye a sápadt arcára,
Megnyugtatta lelkét buzgó imádsága.
Békesség költözött szenvedő lelkébe,
Kopott bibliáját áhitattal nézte.

Szenvedő társaim, elesett emberek!
Bár én is az vagyok, de kérlek benneteket,
Olvassátok buzgón a kopott bibliát.
Szenvedő lelkeknek békességet az ad.

8739.

Keresztrejtvény.

1	2	3		4	7	8	
				■ ■			■ ■
				■ ■			■ ■
	■ ■			■ ■			5
	■ ■			8			
2		■ ■					
3				■ ■			
4					■ ■		

Vízszintes: 1. Legnagyobb magyar neve „i” nélkül. 2. M. E. 3. Elefánt három első betűje. 4. Ezen ülünk.

Függőleges: 1. Síma más szóval. 3. Magyar-ral rokon északi nemzet (nem finn). 4. Magyarország Kormányzójának vezetékneve. 5. Rákóczi író-deákja, szép leveleket írt a számkivetésből. 6. Északi nemzet. 7. Női név. 8. Második személyű megszólítás.

Felelős szerkesztő és kiadó:

GÖLLNER MÁRIA.

E jótékonyági folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala

FOGHÁZMISSZIÓ HELYISÉGE

Budapest, V., Markó-utca 27. földszint 6. szám.